

Burgerschapseducatie

‘Waar de toekomst samen begint.’

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Visie en Doelen	2
Visie.....	2
Doelen.....	2
SLO-doelen voor burgerschap.....	3
3. Inhoudelijke aanpak.....	3
Methodes en activiteiten	3
Integratie in het onderwijsaanbod.....	4
4. Samenwerking en betrokkenheid	4
Evaluatie en doorontwikkeling.....	4
5. Uitwerking jaardoelen per groep.....	5
Groep 1-2: Basiswaarden en samenleven.....	5
Groep 3-4: Democratie, respect en sociale vaardigheden.....	5
Groep 5: Verantwoordelijkheid, kritisch denken en participatie	6
Groep 6: Mensenrechten, diversiteit en zelfreflectie	6
Groep 7: Politiek bewustzijn, kritische reflectie en wereldburgerschap.....	7
Groep 8: Leiderschap, actieve participatie en ethiek.....	7

1. Inleiding

Burgerschapseducatie is een wezenlijk onderdeel van het onderwijsaanbod op De Hoeksteen. Als school met een veilige, warme en uitdagende leeromgeving waarin gepersonaliseerd onderwijs centraal staat, ondersteunen wij leerlingen in hun ontwikkeling tot actieve, betrokken en verantwoordelijke burgers. Dit beleid beschrijft de koers van onze burgerschapseducatie, formuleert daarbij concrete doelen en borgt ons handelen vanuit deze visie. Het document beschrijft hoe het team van De Hoeksteen leerlingen begeleidt in de bewustwording van hun rol in de Nederlandse en wereldwijde samenleving, met aandacht voor democratische waarden, christelijke identiteit, respect en verantwoordelijkheid. Het beleid sluit aan op de kerndoelen voor burgerschap in het basisonderwijs, zoals vastgesteld door de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) en is verweven met onze schoolkenmerken zoals gepersonaliseerd leren, professionele leerkrachten en moderne leeromgeving. (cbdehoeksteen.nl)

2. Visie en Doelen

Visie

Op De Hoeksteen geloven we dat elk kind telt en er mag zijn. Vanuit onze christelijke identiteit met openheid voor andere overtuigingen bieden wij goed, modern en passend onderwijs in een veilige, gezellige sfeer. (cbdehoeksteen.nl) In dit licht beschouwen we burgerschapseducatie als integraal onderdeel van de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. We streven ernaar dat leerlingen zelf ontdekken wie ze zijn, wat hun talenten zijn en hoe zij betekenisvol kunnen deelnemen aan de maatschappij. (cbdehoeksteen.nl)

Doelen

1. **Ontwikkelen van democratisch bewustzijn:** leerlingen krijgen inzicht in wat democratie is, hoe besluitvorming tot stand komt en hoe zij zelf actief kunnen deelnemen.
2. **Versterken van sociale en persoonlijke vaardigheden:** leerlingen leren samenwerken, respect tonen, communiceren, zelfinzicht ontwikkelen en verantwoordelijkheid nemen, passend bij onze visie dat leerlingen leren op hun eigen manier en tempo. (cbdehoeksteen.nl)
3. **Bevorderen van respect voor diversiteit en christelijke waarden:** leerlingen leren omgaan met verschillen in cultuur, achtergrond en opvattingen, vanuit onze christelijke identiteit waarin respect, naastenliefde en verantwoordelijkheidsgevoel centraal staan. (scholenopdekaart.nl)
4. **Verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap:** leerlingen leren wat het betekent om verantwoordelijkheid te dragen binnen de klas, school, de buurt en de bredere samenleving, ook op internationaal niveau.
5. **Leren reflecteren en participeren:** leerlingen denken na over hun eigen rol, handelen en bijdrage in de samenleving, en worden gestimuleerd om actief te participeren in maatschappelijke processen.

SLO-doelen voor burgerschap

De SLO noemt kerncompetenties voor burgerschapseducatie — deze sluiten we aan bij onze doelen. (cbdehoeksteen.nl)

- Democratische waarden en normen: vrijheid van meningsuiting, gelijkheid, solidariteit.
- Sociale vaardigheden: samenwerken, respect tonen, conflicten oplossen, kritisch reflecteren.
- Verantwoordelijkheid: bewustzijn ontwikkelen van eigen verantwoordelijkheid binnen klas, school en samenleving.
- Wereldburgerschap: leerlingen leren over hun positie in de wereld, duurzaamheid, internationale samenwerking en maatschappelijke vraagstukken.

3. Inhoudelijke aanpak

De burgerschapseducatie op De Hoeksteen wordt integraal in het onderwijsaanbod verweven, zowel in vakken als in sociale en emotionele ontwikkeling. We maken daarbij gebruik van methodes en activiteiten passend binnen onze visie (bijv. sociale training, actualiteit, digitale media) én voegen aan de eerder gebruikte methodes de aspecten van gepersonaliseerd leren en christelijke identiteit toe.

Methodes en activiteiten

- 1. Sociale training / Vreedzame School (of gelijkwaardig)**
 - Leerlingen begeleiden we in respect, samenwerking, assertiviteit, vertrouwen en het omgaan met conflicten.
 - Hiermee versterken we een democratische schoolcultuur waarin ieder kind zich veilig en gezien voelt — passend bij onze visie op veiligheid, geborgenheid en structuur. (cbdehoeksteen.nl)
 - Toepassing: regelmatig (wekelijks of meerdere keren per maand) aandacht voor sociale vaardigheden in de klas, gekoppeld aan schoolwaarden.
- 2. Actualiteit & wereldoriëntatie (bijv. via actuele nieuwsprogramma's, discussies, projecten)**
 - Leerlingen krijgen kennis van maatschappelijke, politieke, ecologische en digitale thema's.
 - Ze leren kritisch naar informatie kijken, digitale media gebruiken en verantwoordelijk omgaan met hun rol in de wereld.
 - Toepassing: wekelijks of periodiek bespreken van nieuws, samen onderzoeken van maatschappelijke thema's, inzetten van digitale tools (past bij onze visie op moderne leeromgeving en mediawijsheid). (scholenopdekaart.nl)
- 3. Ethiek, waarden en normen (met aandacht voor christelijke identiteit)**
 - Leerlingen verdiepen zich in waarden zoals gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid, vrijheid, solidariteit — binnen een context van christelijke identiteit met openheid voor andere overtuigingen.

- Toepassing: gesprekken, rollenspellen en projecten waarin leerlingen nadenken over hun keuzes, gevolgen voor anderen en de samenleving.
- 4. **Participatie en verantwoordelijkheid in de school- en bredere gemeenschap**
 - Klasdemocratie, leerlingenraad, gezamenlijke beslissingen over klas-/schoolactiviteiten, samenwerking met ouders en buurt.
 - Leerlingen leren dat hun inbreng telt en dat zij mede vorm kunnen geven aan hun leeromgeving.

Integratie in het onderwijsaanbod

- We zorgen dat burgerschapszaken geen apart vak vormen, maar verweven zijn in alle leeractiviteiten: taal, wereldoriëntatie, digitale geletterdheid, sociale vorming, creatieve vakken.
- Gepersonaliseerd leren staat voorop: leerlingen werken op hun eigen niveau en tempo, ontdekken hun talenten, worden eigenaar van hun leerproces — dit biedt ook unieke kansen voor burgerschapseducatie. (cbdehoeksteen.nl)
- Ondersteuning van leerkrachten via professionalisering zodat zij in staat zijn burgerschapsthema's effectief te integreren.

4. Samenwerking en betrokkenheid

Op De Hoeksteen zien we burgerschapseducatie als gedeelde verantwoordelijkheid van school, ouders/verzorgers en leerlingen.

- **Ouders/verzorgers:** worden geïnformeerd over het burgerschapsprogramma via nieuwsbrieven, ouderavonden en klassenberichten. We nodigen hen uit om thuis gesprekken te voeren over actuele thema's, mediawijsheid, digitale veiligheid, waarden en normen.
- **Leerkrachten en team:** krijgen scholing en training om burgerschapscompetenties in lesaanbod te integreren. We werken met gezamenlijke doelen en thema's, afgestemd op de visie van de school en de SLO-doelen.
- **Leerlingen:** worden betrokken bij de ontwikkeling van het burgerschapsbeleidsplan, geven input via klasgesprekken, leerlingenraad of projecten. Zij worden mede-verantwoordelijk voor de schoolcultuur.

Evaluatie en doorontwikkeling

Het burgerschapsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd. Dit gebeurt door middel van:

- Feedback van leerlingen (bijv. via klasgesprekken, enquêtes).
- Feedback van ouders/verzorgers (via ouderraad/Ouderraad/MR).
- Reflectie door het team (schoolleiding + leerkrachten) tijdens teamvergaderingen: wat werkt, wat moet beter?

- Analyse van hoe goed we aansluiten bij onze visie, schoolwaarden en de SLO-doelen.

Resultaten van deze evaluatie worden gebruikt om het beleid bij te stellen, acties aan te passen en doorontwikkeling te realiseren, passend bij de continu-verbeterende leeromgeving die De Hoeksteen nastreeft. (cbdehoeksteen.nl)

5. Uitwerking jaardoelen per groep

Hieronder een voorbeeld-structuur waarin de jaardoelen voor burgerschapseducatie in de groepen getoond zijn, aangepast op de visie van De Hoeksteen.

Groep 1-2: Basiswaarden en samenleven

Doelen

- Kinderen ervaren respect voor elkaar, voor regels en voor de omgeving.
- Ze leren delen, beurt nemen, samenwerken en spelen in een warme, veilige sfeer.
- Ze ontdekken de diversiteit binnen de klas en de wereld om hen heen, respectvol en nieuwsgierig.
- Via sociale trainingen (bijv. Vreedzame School) leren de kinderen dat ieder kind ertoe doet én zich veilig mag voelen in de groep.

Kernactiviteiten

- Wekelijks aandacht voor sociale spelletjes en gesprekken over waarden zoals respect en naïviteit.
- Samenwerkingsopdrachten, rollenspellen over samenwerken, helpen en samen spelen.
- Klassikale gesprekjes over hoe we met elkaar omgaan, wat goed is voor de ander, wat ik kan doen zodat de ander zich prettig voelt.

Groep 3-4: Democratie, respect en sociale vaardigheden

Doelen

- Leerlingen begrijpen de basisprincipes van democratie (bijv. kiezen, beslissen, luisteren naar elkaar).
- Ze leren over diverse culturen en de waarde van inclusie en gelijkwaardigheid.
- Ze krijgen inzicht in rechten en verantwoordelijkheden in de klas en school.
- Ze reflecteren op hun eigen gedrag in relatie tot anderen.

Kernactiviteiten

- Klassikale democratische momenten: leerlingen stemmen of beslissen over een activiteit of klasregel.

- Gesprekken over eerlijkheid, vriendschap, samenwerken en wat betekent 'respect hebben voor elkaar'.
- Introductie van maatschappelijke thema's via (geschikt) lesmateriaal en discussie – gekoppeld aan de visie van De Hoeksteen op mediawijsheid en moderne leeromgeving.

Groep 5: Verantwoordelijkheid, kritisch denken en participatie

Doelen

- Leerlingen begrijpen de rol van wet en democratische instituties in de samenleving.
- Ze leren hun mening te uiten, anderen te respecteren ook bij meningsverschillen.
- Ze ontwikkelen kritisch bewustzijn over maatschappelijke thema's zoals duurzaamheid, migratie, rechtvaardigheid, passend bij wereldburgerschap.
- Ze leren actief deel te nemen aan beslissingen in klas/school en reflecteren op hun eigen verantwoordelijkheden.

Kernactiviteiten

- Discussies over actuele thema's (nieuws, media, wereldvraagstukken), kritisch bekijken van informatie.
- Samenwerkingsvormen waarin leerlingen belangrijke besluiten maken (bijv. klasactiviteit, project).
- Projecten over duurzaamheid of sociale rechtvaardigheid, met nadruk op handelen — passend bij de toekomstgerichte visie van De Hoeksteen.

Groep 6: Mensenrechten, diversiteit en zelfreflectie

Doelen

- Leerlingen krijgen inzicht in mensenrechten en de toepassing daarvan in hun eigen leven.
- Ze leren actief omgaan met diversiteit (cultuur, sociaal, digitaal) in de klas en daarbuiten.
- Ze reflecteren op hun eigen gedrag in sociale en digitale contexten en nemen verantwoordelijkheid voor de effecten.
- Ze leren mediawijsheid: kritisch kijken naar informatie, sociale media, online communicatie.

Kernactiviteiten

- Onderzoeken van mensenrechten met concrete voorbeelden.
- Gesprekken en lessen over inclusie, respect voor verschillende achtergronden, rolmodellen.
- Rollenspellen/projecten over sociale kwesties (bijv. armoede, kinderrechten) en solidariteit.
- Gebruik van digitale tools en media-lessen.

Groep 7: Politiek bewustzijn, kritische reflectie en wereldburgerschap

Doelen

- Leerlingen krijgen inzicht in het politieke systeem en het belang van verkiezingen, lokaal en nationaal.
- Ze ontwikkelen een kritische houding ten opzichte van media en informatie: hoe onderscheiden we betrouwbare informatie?
- Ze worden zich bewust van verschillende maatschappelijke rollen en van hun rol als (wereld)burger.
- Ze reflecteren op persoonlijke waarden en normen, en hoe deze hun keuzes beïnvloeden in de maatschappij.

Kernactiviteiten

- Bespreking van democratie, verkiezingen, politieke partijen, besluitvorming.
- Onderzoek naar actuele politieke kwesties en mini-projecten/debatten in de klas.
- Bespreking van nieuws, media, digitale communicatie; oefenen met kritisch denken en eigen standpunt vormen.
- Projecten over wereldburgerschap en de rol van Nederland in internationale kwesties (bijv. klimaat, vluchtelingen, digitale wereld).

Groep 8: Leiderschap, actieve participatie en ethiek

Doelen

- Leerlingen ontwikkelen leiderschapsvaardigheden: initiatief nemen, verantwoordelijkheid dragen voor eigen handelen en dat van anderen.
- Ze verdiepen zich in ethische dilemma's in de samenleving en leren hier op verantwoorde manier mee om te gaan.
- Ze reflecteren op hun rol als toekomstige burger en ontwikkelen een persoonlijk standpunt over maatschappelijke vraagstukken.
- Ze leren argumenteren, in dialoog treden met anderen met verschillende standpunten en respectvol communiceren.

Kernactiviteiten

- Leiderschapsprojecten: leerlingen begeleiden jongere leerlingen, organiseren klas-/schoolactiviteiten.
- Debatten over ethische kwesties (bijv. digitale ethiek, duurzaamheid, privacy).
- Portfolio-werk: terugblikken op hun leerproces, wat hebben ze geleerd over zichzelf, maatschappij en hun rol daarin — aansluitend bij gepersonaliseerd leren.
- Presentaties of actieprojecten waarin leerlingen een maatschappelijke bijdrage leveren of school/maatschappij betrekken.